

Vergaderjaar 2019–2020

24 587

Justitiële Inrichtingen

29 279

Rechtsstaat en Rechtsorde

Nr. 782

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR RECHTSBESCHERMING

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 14 juli 2020

In het notaoverleg justitieketen op 30 juni jl. (Kamerstuk 31 753, nr. 217) heb ik toegezegd uw Kamer nader te informeren over de zogenoemde Justitiedelta in Zeeland. In deze brief doe ik die toezegging gestand. Het Justitieel Complex Vlissingen is onderdeel van een pakket aan maatregelen ter compensatie voor het intrekken van het kabinetsbesluit om de marinierskazerne te verplaatsen naar Vlissingen. Inmiddels hebben provinciale staten van Zeeland, de gemeenteraad van Vlissingen en het waterschap ingestemd met de plannen. Daarmee is de besluitvorming over het pakket maatregelen afgerond.

Justitieel Complex Vlissingen

De criminaliteit in Nederland verhardt. De moord op Derk Wiersum heeft dat pijnlijk duidelijk gemaakt. Het kabinet heeft daarom besloten om de strijd tegen de zware misdaad op te voeren.¹ Deze intensivering werkt door in de strafrecht- en executieketen. Er is een stijgende behoefte aan capaciteit voor beveiligd vervoer, plaatsen voor gedetineerden in de zwaardere regimes en meer beveiligde zittingscapaciteit.

Met de wens om een compensatiepakket voor Vlissingen te realiseren ontstond een unieke gelegenheid om op het terrein waarop de marinierskazerne zou komen om een justitiecomplex te realiseren dat hoogbeveiligde functionaliteiten huisvest die beschikbaar zijn voor het hele land.

In het complex komt:

1. Een penitentiaire inrichting,
2. Een hoogbeveiligde zittingslocatie, en
3. Een beveiligde werk- en overnachtingslocatie.

¹ Kamerstuk 29 911, nr. 254.

1. Penitentiaire inrichting

De huidige behoefte aan capaciteit voor bijzondere regimes binnen de penitentiaire inrichtingen is nog niet bereikt maar loopt wel tegen het maximum aan. De extra beveiligde inrichting (EBI) in Vught raakt voller en spreiding van deze categorie gedetineerden over meerdere inrichtingen is op dit beveiligingsniveau niet mogelijk. Met een tweede EBI ontstaat ruimte om gedetineerden die voor dit regime in aanmerking komen te kunnen scheiden van elkaar. Deze spreiding is nodig om voortgezet crimineel handelen in detentie (vchd) en ondermijnende criminaliteit te kunnen voorkomen en bestrijden. De tweede EBI in Vlissingen krijgt 30 plaatsen. De EBI in Vught heeft 18 plaatsen.

De penitentiaire inrichting Vlissingen zal niet alleen een EBI huisvesten. Dit heeft te maken met doelmatigheidsredenen zoals een efficiënte inzet van personeel en voorzieningen en vanwege de mogelijkheid om te kunnen op- en afschalen tussen de verschillende regimes. Daarnaast is er behoefte aan cellen die qua beveiligingsniveau tussen een EBI en een reguliere cel liggen. Daarom komen er naast een EBI ook 192 andere plaatsen, mogelijk in de vorm van vier multi-inzetbare gevangenisunits met 48 plaatsen. Uitgangspunt hierbij zijn kleinschalige en flexibele afdelingen van 10–15 gedetineerden. De units kunnen worden ingezet voor doelgroepen met een zwaarder beveiligingsregime en intensievere of specifieke begeleiding. Als het gaat om specifieke afdelingen valt te denken aan een terroristenafdeling, een beheersafdeling voor problematische gedetineerden, een afdeling met intensief toezicht voor gedetineerden met vlucht- en maatschappelijk risico.

In totaal kan de nieuwe penitentiaire inrichting in Vlissingen ruim 220 justitiabelen huisvesten in zwaarder beveiligde en gespecialiseerdere regimes. Hiermee wordt invulling gegeven aan de wens om meer van dergelijke regimes en daartussen een betere spreiding te realiseren.

2. Hoogbeveiligde zittingslocatie

Om in de toekomst nieuwe strafzaken te kunnen faciliteren waarbij zware veiligheidsmaatregelen nodig zijn, is meer extra beveiligde zittingscapaciteit noodzakelijk. De voorzitter van de Raad voor de Rechtspraak benoemde eerder dit jaar dat de bestaande extra beveiligde locaties (de Bunker in Amsterdam en het Justitieel Complex Schiphol) niet veel extra zittingen meer aan kunnen. De Bunker in Amsterdam is naar de toekomst bovendien onvoldoende geschikt qua ligging en voor de ontvangst van bijvoorbeeld slachtoffers en journalisten. Een aantal complexe liquidatie- en ondermijningszaken en de omvang van het MH17-proces vergroten die druk.

In het justitieel complex in Vlissingen wordt daarom een nieuwe hoogbeveiligde zittingslocatie gerealiseerd. Deze zittingslocatie is een landelijke voorziening die zich primair richt op parketten en rechtbanken ten zuiden van de grote rivieren. Door het combineren van een gevangenis en een zittingslocatie in een hoogbeveiligde omgeving ontstaat een voor Nederland nieuw concept. Hierdoor kan een deel van deze zware vluchtgevaarlijke criminelen in één veilige omgeving worden gedetineerd en berecht. Dat verkleint bij een deel van de gedetineerden de vervoersbewegingen en daarmee het risico op ontvluchting. Voor Nederland is dit een unieke combinatie.

Daarnaast investeert het kabinet ook in een landelijke voorziening ten noorden van de grote rivieren als alternatief voor de bunker. In overleg met de Raad voor de Rechtspraak en het Openbaar Ministerie zal de

locatie van deze zittingslocatie worden bepaald. Zoals u bekend is heeft de burgemeester van Vught mij verzocht om ook in Vught een extra beveiligde zittingslocatie te realiseren. Zoals toegezegd tijdens het voortgezet algemeen overleg gevangeniswezen en tbs op 2 juli 2020 ga ik hierover met de burgemeester in gesprek.

3. Beveiligde werk- en overnachtingslocatie

Advocaten, rechters en officieren van justitie moeten hun werk veilig kunnen doen. Bij zaken die worden behandeld in de hoogbeveiligde zittingslocatie zal het ook vaker voorkomen dat rechters, officieren van justitie en advocaten worden beveiligd. Daarom komt op het Justitieel Complex Vlissingen ook een beveiligde voorziening waarin zij tijdens (meerdaagse) zittingen kunnen werken en overnachten. Dit scheelt reistijd en vermindert het risico tijdens vervoersbewegingen.

Kosten en oplevering

Voor de penitentiaire inrichting en het bijbehorende steunpunt van de Dienst Vervoer en Ondersteuning wordt structureel € 52 miljoen beschikbaar gesteld. Voor de financiering van de hoogbeveiligde zittingslocatie en de beveiligde overnachtingsvoorziening is structureel € 3,9 miljoen beschikbaar.

Partijen nemen de ontwikkeling en uitvoering van de plannen voortvarend ter hand. Uitgaande van een positief scenario kan eind 2023 worden gestart met de bouw. In 2026 zou het complex klaar moeten zijn.

Voor de hoog beveiligde zittingslocatie ten noorden van de grote rivieren wordt € 2,2 miljoen structureel beschikbaar gesteld.

Tot slot

Met de komst van het Justitieel Complex Vlissingen en het kenniscentrum Georganiseerde Ondernijdende Criminaliteit wordt Vlissingen een belangrijke uitvalsbasis voor het opsporen, vervolgen en berechten van zware criminaliteit.² Bovendien vormt het complex een belangrijke schakel tussen Vlissingen en landelijke justitiële organisaties. Hiermee krijgt de strafrechtketen meer slagkracht op het hoogste beveiligingsniveau. Zeeland krijgt een belangrijke faciliteit met een beeldbepalend element van de Nederlandse rechtsstaat.

De Minister voor Rechtsbescherming,
S. Dekker

² Over de invulling hiervan informeert zoals gebruikelijk de Minister van Justitie en Veiligheid u nader.